

◀ Ayın Dosyası ▶ Un ve Unlu Mamuller

Kalıcı piyasa istikrarı için tahıl tûccarları da ARTIK MASADA OLMALI

Hububat Tedarikçileri Derneği (HUBUDER) Başkanı Gülfem Eren, yüksek sermaye ve depolama imkanlarına sahip tahıl tûccarlarının varlığının, arz-talep dengelerinin kurulmasında ve gıda güvenliğinin sağlanmasında çok önemli bir rol oynayacağını belirtti.

Aydın Arıcıoğlu - Ankara

Türkiye’de hububat tûccarlarını temsil eden ilk bağımsız sivil toplum örgütü HUBUDER (Hububat Tedarikçileri Derneği), Nisan 2013’teki ilk Genel Kurulu’nun ardından düzenlediği Açılış Toplantısı ve Çalıştay ile kuruluşunu kamuoyuna duyurdu. Ankara Hilton Otel’inde 26 Aralık 2013 günü gerçekleştirilen Çalıştay’ın açış konuşmasında HUBUDER Başkanı Gülfem Eren, tahıl tûccarlığının dünyadaki en kadim mesleklerden biri, Anadolu topraklarının ise yeryüzünde evcil tahılın ilk yetiştirildiği bölge olduğunu anımsatarak, “Böylesi önemli bir mesleği, böylesi özellikli bir coğrafya üzerinde icra eden hububat tûccarları olarak, bundan böyle sektörümüzü ilgilendiren konularda izlenecek politikalara katkıda bulunmayı hedefliyoruz” dedi.

Türkiye’deki yerli zahire tûccarları, hububat ithalatçıları ve hammadde tedarikçileri ile bunlara hizmet veren sanayi ve hizmet kuruluşlarını aynı çatı altında toplamayı hedeflediklerini belirten Eren, sektörün genel görünümüne ilişkin düşüncelerini ve derneğin geleceğe yönelik ajandasını şöyle özetledi: “Bildığınız gibi Türkiye’de hububat piyasasının ana oyuncularını TMO, çiftçi, un-makarna-yem sanayi gibi nihai kullanıcı sektörleri ve hububat tûccarlarıdır. Tahıl piyasasının sağlıklı işlemesi, aşağı veya yukarı yönlü aşırı fiyat

Gülfem Eren

dalgalanmalarına izin vermeden piyasa dengelerini koruyacak politikalar izlenmesine bağlıdır. İşte bu tabloda herhangi bir aktörün ihmal edilmesi uzun vadede fiyat ve arz istikrarsızlıklarına yol açacak, bunların düzeltilmesi ise devlete daha büyük bir mali külfet getirecektir. Bu nedenle ilgili bütün sektörlerin temsil edilmesi, tabloda eksik kalan tûccarların da bir dernek kanalıyla görüş, öneri ve taleplerini ortaya koymasının piyasa istikrarı açısından son derece önemli olduğunu düşünüyoruz. İşte bu anlayışla, bundan böyle sektörümüzü ilgilendiren konularda izlenecek politikalara HUBUDER olarak katkıda bulunmayı hedefliyoruz. Hububat tedarikçileri olarak, doğru kalite malın, doğru zamanlama ve fiyat ile

Türkiye’ye getirilmesi ve tedarikinin piyasa dengelerini sağlayacak biçimde süreklilik arz etmesi gibi son derece önemli bir sorumluluğumuz olduğunun bilincindeyiz.”

Dünya nüfusu hızla artarken, tarımsal arazilerin genişleme imkânının son derece kısıtlı olduğunu, bu durumun tüketicilerin gıda güvenliğiyle ilgili kaygılarını artırdığını belirten Gülfem Eren, zahire tûccarlarının bu noktada önemli görevler üstlenmeye aday olduklarını vurgulayarak şöyle konuştu: “İnanıyoruz ki, önümüzdeki dönemde yüksek sermaye ve depolama imkanlarına sahip zahire tûccarlarının varlığı, arz-talep dengelerinin kurulmasında ve ülke insanımızın gıda güvenliğinin sağlanmasında çok önemli bir rol oynayacak. Sektörümüzde faaliyet gösteren firmaların pek çoğunun küçük ölçekli ve sermaye birikimleri son derece yetersiz işletmeler olduğunu görüyoruz. Dünya piyasalarının belirsiz, fiyat iniş çıkışlarının çok hızlı olduğu bir ortamda tahıl piyasalarının sağlıklı işleyebilmesi için, tüketicinin gıda güvenliğinden mamul madde ihracatına kadar geniş bir yelpazeyi etkileyen hububat tûccarlarının sorunlarının masaya yatırılması ve oluşturulacak politikalarda derneğimizin de söz sahibi olmasının önemine inanıyoruz. Unutmamak gerekir ki, sermayesi kuvvetli ve uluslararası rekabet gücüne sahip bir sektör, olası dalgalanmalarda

kendine düşen rolü üstlenebilecek, arzın sürekliliğini sağlayarak piyasaların dengelenmesine katkıda bulunacaktır.”

HUBUBATIN YEM OLARAK KULLANIMI

HUBUDER Çalıştayı'nda hububat ürünlerini kendi üretimlerinde hammadde olarak kullanan sektörler de temsil edildi. Yumurta üreticileri adına konuşan YUM-BİR Başkanı Derya Pala, sektörün 2013 yılında 17.5 milyar adede ulaşan toplam yumurta üretiminin gerçekleştirilmesinde yem olarak kullandığı hububat ürünlerinin çok önemli rol oynadığını söyledi. Yumurta üretim maliyetinin %70'inin yem maliyetlerinden kaynaklandığını, 2006-2012 yılları arasında yem maliyetlerinde %72 artış yaşadıklarını söyleyen Pala, “Sektör olarak yılda yaklaşık 2 – 2.5 milyon ton yem tüketiyoruz. O nedenle yem hammaddelerinin ülkemizde üretimi ve ithali, sektörümüz açısından büyük önem arz ediyor” dedi. Uluslararası Hububat Konseyi'nin içinde bulunduğumuz 2013-2014 sezonuna ilişkin küresel üretim öngörülerinde, iklim şartları ve tüketimde geçen yıllarda yaşanan olumsuzlukların aksine %10 dolayında bir artış beklentisinden söz edildiğini anımsatan Pala, “Üretim artışı öngörüsü tabii ki sevindirici. Ancak tüketimin de buna paralel olarak artacağı düşünülürse, dünyada hububat ürünleri ve genel olarak gıdanın stratejik önemini koruyacağı anlaşılıyor” dedi. YUM-BİR Başkanı Derya Pala, üretim sektöründe rekabetçi olmanın ön şartının uluslararası kabul görmüş standartlarda yeterli ve sürekli hammadde temini, enerjiye dünya fiyatları üzerinden erişim ve ülkede ekonomik, ekolojik, toplumsal açıdan sürdürülebilir tarım politikaları izlenmesi olduğunu da sözlerine ekledi.

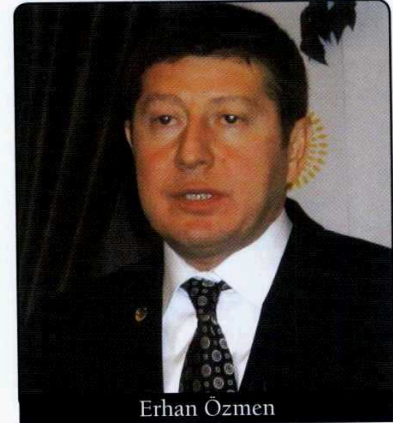
BROİLER YEMİNİN %60'I HUBUBAT

Hububat ürünlerini yem olarak kullanan bir diğer sektör olan beyaz et sanayicilerinin temsilcisi BESD-BİR'in Başkanı Dr. Sait Koca da konuşmacılar arasındaydı. Dr. Koca, piliç eti sektörü olarak hububatlar içerisinde özellikle mısıryem olarak kullandıklarını, ayrıca uygun fiyatlı buğday, çavdar veya arpa bulduklarında bunları da mısırın yanında alternatif olarak kullandıklarını, mısırın yetmediği zamanlarda ilk olarak buğdaya yönediklerini söyledi. Kanatlı sektörünün kullandığı yem yaklaşık %60'ının hububat ürünü olduğunu, bunun - son verilere göre

- yıllık 3.6 milyon ton hububat tüketimine denk düşüğünü belirten Koca, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve TMO'nun uyguladığı politikalar nedeniyle mısır veya diğer hububatların tedarikinde sektör olarak son yıllarda herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını da sözlerine ekledi. Hububat fiyatlarının Türkiye'de dünya fiyatlarına göre yüksek olduğunu, ancak kendilerinin - şimdide dek olduğu gibi, bundan sonra da - bundan şikâyetçi olmayacaklarını, çünkü Türkiye'de kırsal kesimde büyük bir nüfusun bu fiyat politikalarıyla karınlarını doyurmak zorunda olduğunu belirtti.

BESD-BİR Başkanı Dr. Sait Koca, sektörün yem olarak kullandıkları mısırın GDO'lu olmadığını da şu sözlerle dile getirdi: “TÜİK verilerine göre 2012 yılında Türkiye'de 4.6 milyon ton mısır üretimi, 800 bin ton da mısır ithalatı gerçekleşmiş. İthalatın genelde Dahilde İşleme Rejimi kapsamında (işlenip ihraç edilmek üzere) yapıldığını görüyoruz. Biyogüvenlik Kurulu çerçevesinde Biyogüvenlik Kurulu tarafından 16 mısır çeşidi ve ürünlerine izin verilmiş durumda. Ama buna rağmen biz GDO'lu mısır ithalatı gerçekleştiriyoruz veya gerçekleştiriyoruz. Bunun nedeni şu: Dünya mısır ticaretine konu olan mısır çeşidi sayısı çok daha fazladır. Biz sektör olarak riske girmek istemediğimiz için, komşularımız Ukrayna ve Rusya gibi ülkelerde yeteri kadar üretilen GDO'suz mısır kullanıyoruz. Onun nedenle GDO'lu mısıryem artık ülkemizde son yıllarda görmediğimizi söyleyebiliriz.”

Erhan Özmen

UN İHRACATINDA TARİHİ REKOR

Türkiye Un Sanayicileri Federasyonu (TUSAF) Başkanı Erhan Özmen ise, değirmencilik sektörünün ülkedeki gelişimi ve günümüzde ulaştığı nokta hakkında bilgi verdi. Türkiye'nin 2013 yılını 2 milyon 100 bin tona ulaşan, “Cumhuriyet tarihinin en yüksek buğday unu ihracatı”yla ve bunun karşılığı olan 1 milyar dolara yakın ihracat geliriyle tamamladığını söyledi. Hububat grubu ürünlerin ilk çağdan beri insanlar tarafından kültürü yapılan ve üretilen, stratejik önemi en yüksek ürünler olduğunu belirten Özmen, hububat üretim potansiyeli yüksek ülkeler arasında Türkiye'nin de bulunduğunu vurgulayarak şunları söyledi: “Ülkemizde üretilen bitkisel ürünler içerisinde en fazla ekiliş alanına sahip ürün grubu, hububatdır. Öyle ki, toplam tarım alanlarımızın %55'i, yani 21 milyon hektarlık işlenen tarım alanı, tarla ziraatine ayrılmıştır. Bu alan içerisinde en büyük payı da yaklaşık %57'lik payla tahıllar almaktadır. Tahıllar içerisinde

◀ Ayın Dosyası ▶ **Un ve Unlu Mamuller**

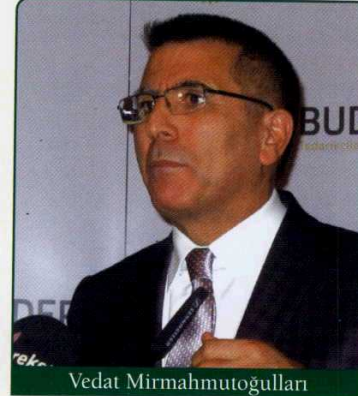
de % 67 ile ilk sırada buğday, % 25'lik payla ikinci sırada arpa ve % 5'lik pay ile de mısır üçüncü sırada gelmektedir. Bu ürünleri sırasıyla çavdar, çeltik, yulaf ve tritikale izlemektedir. Buğday üretimi ülkemizin her bölgesinde yapılmaktadır. Bu bakımdan, buğday tarla ürünleri içerisinde ekiliş alanı ve üretim miktarı bakımından ilk sırayı almaktadır.

Artan nüfusumuza paralel olarak buğday talebi de gelişmektedir. Ekmek, bulgur, makarna, irmik, bisküvi, nişasta ve buğdaya dayalı diğer unlu mamuller üretimi dikkate alındığında buğday üretimimizin buğday tüketimimizi karşılayacak düzeyde olduğunu görüyoruz... Ülkemizde TÜİK tahminlerine göre 18 - 22 milyon ton arasında değişen bir buğday arzı, Uluslararası Hububat Konseyi ve ABD Tarım Bakanlığı öngörülerine ise 16-19 milyon ton arasında değişen bir buğday üretimi yapılmaktadır. Beslenme talebinin en stratejik ürün grubunu oluşturan hububatların dış ticareti ülkemiz için büyük önem taşımaktadır. 2012 yılı dış ticaret verilerine baktığımızda; gerçekleştirdiğimiz buğday ithalatında başlıca arz kaynakları arasında Rusya (%65), Kazakistan (%23) ve Ukrayna'nın (%4) başı çektiğini görüyoruz. Mısır ithalatımızın da %55'i Rusya Federasyonu'ndan, %20'si Romanya ve Macaristan'dan gerçekleşirken, pirinçte de ABD ve Rusya Federasyonu ağırlıklı bir ticaret portföyü oluştuğunu görüyoruz.

Buğday ve mısır talebimizin, dolayısıyla ithalatımızın yüksek değerlerde olmasının en önemli sebeplerinden biri de, şüphesiz ülkemizin gelişmiş mamul madde ihracatıdır. Dünyanın en önemli un ihracatçısı ülkelerinden biri olan ve son senelerde zirveyi kimseye kaptırmayan Türkiye'nin hububat ithalatını artıran en önemli talep, iç tüketimde kalite takviyesi ve ihraç pazarlarından gelen ürün çeşitlendirilmesi talebini karşılamak üzeredir. 2012 verilerine göre toplam 2 milyar dolar büyüklüğündeki bu (mamul madde) ihracatının %42'sini (yaklaşık 850 bin dolarlık bir değerle) un oluşturmaktadır. Bunu 750 bin dolarlık bir değerle bisküvi takip etmekte, daha sonra %17 makarna, ve %3.5 pay ile de bulgur yerini almaktadır. Oranlara baktığımızda mamul madde ihracatının neredeyse %50'sini tek başına üstlenen un sektörünün, bisküvi sektörünün de hammadde tedarikçisi olduğunu düşündüğümüzde ülkemizin ihracatında önemli bir rolü olduğunu görmekteyiz."

TARIM TOPRAĞI TEHDİT ALTINDA

Çalıştay'ın açılış oturumunda konuşmacılar arasında bulunan GTHB Müsteşarı Vedat Mirmahmutogulları ise tarıma dayalı sektörlerin varlık sebebi olan tüm tarımsal faaliyetlerin "toprak" üzerinde yapıldığını anımsatarak, doğrudan veya dolaylı yoldan toprağı tehdit eden unsurlara dikkat çekti. Tarımda kullanılan toprakların giderek küçüldüğünü belirten Mirmahmutogulları, "Topraktaki tarımsal faaliyeti tehdit eden birçok unsur var: Endüstri gelişiyor, nüfus artıyor, enerji üretimi veya küresel iklim değişikliği gibi konular da var. Sonuçta toprak gittikçe daralıyor. Bu da, gıda üretiminin yapılacağı alanların giderek azalması anlamına geliyor." dedi. İnsanların beslenme tercihlerinde dünya çapında yaşanan değişimler yanında, tarım ürünlerinden alternatif enerji elde etme çabalarının da "tarımsal üretim profilini" dünya çapında derinden etkilediğini kaydeden Müsteşar Mirmahmutogulları şöyle sürdürdü: "Pirinç tüketen ülkeler sosyo-ekonomik gelişimleriyle birlikte başka ürünlere, örneğin buğdaya yöneliyor. Ya da fosil kaynaklardaki azalma ülkeleri alternatif enerji arayışlarına yönlendiriyor. Bunlar içerisinde de gıda olarak kullanılan tarımsal ürünler, enerji kaynağı olarak kullanılmaya başlanıyor. Günümüzde 340 milyon ton dolayında tarımsal ürün, biyo-enerji elde edilmesinde kullanılıyor. ABD, ürettiği mısırın %40'ını biyo-enerjiye kullanıyor. Hal böyleyken, hele bir de hububatı girdi olarak kullanan sektörlerde, mesela et sektöründe, devletlerin politikaları doğrultusunda tüketim arttığı zaman beklenmedik sonuçlar ortaya çıkabiliyor. Örneğin Çin yönetiminin, vatandaşlarına 1 kilogram daha fazla et tüketirmeyi hedeflemesi halinde, (7 kilogram hububattan 1 kilogram et elde edildiği

Vedat Mirmahmutogulları

için) yaklaşık 98 milyon ton ilave hububat tüketimi söz konusu olacak. Hatırlarsınız, Dünya, kuraklıktan sonra meydana gelen 2007-2008 gıda krizi sonrasında şapkasını önüne aldı ve paniklemeğe başladı. Hele hele totaliter devletler çok ciddi bir panik içerisinde girdiler. Aç vatanında susturmak çok zordur çünkü. Bu durum devletleri başka ülkelerde arazi satın almaya yönlendirdi. Sadece Çin, bundan 3-4 ay önce 3 milyon hektar alanı Ukrayna'da kiraladı veya satın aldı. Toplamda resmi rakamlarda 206 milyon hektar (yaklaşık olarak Türkiye'de tarımsal faaliyetin sürdürüldüğü alanın 9-10 katı kadar bir alan) üçüncü ülkeler tarafından ya satın alındı, ya da kiralandı. Bunlar resmi rakamlar, bir de firmalar veya yerli firmalar vasıtasıyla satın alınan ya da kiralanılanlar var. Bu da gösteriyor ki, ülkelerin gündemindeki en önemli stratejik konulardan bir tanesi, gıda güvenliğidir. Çünkü artık yatay büyüme şansı yok, araziyi büyütemiyorsunuz. O nedenle dikey büyüme durumundasınız. Bunun için de AR-GE yapmak, teknoloji geliştirmek ve verimliliği artıracak, israfı önleyecek önlemler almak şart."

TUSAF Başkanı Erhan Özmen, Türkiye'nin bundan on sene önce sadece 780 bin ton buğday unu ihraç ederken, bugün ortalama 2 milyon tonluk bir ihracat miktarına ulaşma başarısı gösterdiğini belirterek, "Dünya çapında zirve mücadelemiz sürüyor. 2013 yılında Cumhuriyet tarihinin en yüksek buğday unu ihracatını gerçekleştiren 2 milyon 100 bin ton civarında bir ihracat ve 1 milyar dolara çok yakın bir ihracat geliriyle yılı tamamlıyoruz" dedi. Erhan

Özmen, un ihracatında Türkiye'nin zirve yarışı yaptığı Kazakistan'ın, komşu ülkeleri olan Özbekistan, Tacikistan, Pakistan gibi ülkelere 2013 yılında ortalama 270 dolar fiyatla un sattığını, Türkiye'nin ise ortalama 420 dolarlık ihracat fiyatıyla Kazakistan'ı çok gerilerde bıraktığını belirterek, "Ülke olarak artık kalitenin karşılığı olan fiyatlarla ihracat yapabilir noktaya gelmiş bulunuyoruz" dedi.